

اصول برخورد با بیمار تشنجی

تشنج نوعی اختلال در سیستم عصبی بیمار است که از فعال شدن کانونی در مغز و فرستادن امواجی غیر طبیعی منشاء می گیرد. این امواج غیر طبیعی بسته به وسعت انتشار می توانند علامت ساز گردند. گاهی می توان علتی برای ایجاد کانونی فعال در مغز یافت که مسمومیت با داروها یا افت شدید قند خون از آن جمله است. در این صورت با درمان علت زمینه، درمان آن فراهم می شود. اگر تشنج تکرار گردد و علتی برای آن پیدا نشود به آن صرع می گویند. اگر علت تکرار حمله مشخص باشد دیگر عنوان بیماری صرع نیست و به عنوان علامتی از یک اختلال شناسایی می شود. بنابراین به بیماری، مبتلا به صرع می گویند که علتی برای بروز حملات مکرر تشنجش نتوان یافت.

شایع ترین نوع تشنج، که به آن **منتشر** نیز گفته می شود، خود را با سفت شدن ناگهانی کل بدن نشان می دهد، سپس بیمار دچار حرکات پرشی شده و پس از مدتی با بدنی شل، افتاده و به خواب می رود. بیمار پس از اتمام حمله و به هوش آمدن هیچ چیزی را به یاد نمی آورد. گاز گرفتن زبان، نگاه به سمت بالا در چشم ها، خروج کف از دهان، بی اختیاری ادرار یا مدفوع از نشانه ها و پیامدهای این نوع بیماری است.

*در بعضی از انواع تشنج بیمار برای لحظه ای هوشیاریش را از دست می دهد بدون این که سقوط کرده یا حرکات غیر طبیعی داشته باشد.

*بیمارانی که دچار سنکوپ(غش) می شوند؛ مانند افرادی که زیاد روی پا می ایستند یا افرادی که با دیدن خون دچار حالت سنکوپ می شوند، اگر مجدداً به حالت ایستاده برگردانده شوند ممکن است علائمی مشابه با افراد تشنجی داشته باشند.

علت بروز تشنج در افرادی که تحت درمان با داروهای ضد تشنج هستند، متفاوت است. مصرف همزمان داروهای دیگر و ایجاد تداخل میان داروها و فراموش کردن مصرف دارو از علل مهم این وضعیت است. گاهی با وجود مصرف مرتب و عدم تداخلات دارویی باز هم تشنج به دلیل فعال شدن خود به خود کانون تشنج در مغز، بروز می کند.

*گاهی عواملی دیگر در بروز تشنج نقش دارند که از جمله ی آن ها می توان به بارداری و بی خوابی اشاره کرد. در دوران بارداری لازم است میزان و نوع داروی مصرفی بر اساس شرایط بیمار تعیین شود. ادامه ی درمان در دوران بارداری نیز بر اساس میزان مصرفی در زمان غیر بارداری می تواند عاملی برای بروز تشنج باشد.

ما چه باید بکنیم؟

*اولین اقدام، اطمینان از امنیت بیمار و خودمان است. اگر بیمار در مکانی خطرناک مثل استخر یا بلندی قرار گرفته، وی را از محل دور می کنیم.

* پس از برقراری امنیت با اورژانس پیش بیمارستانی (115) تماس می گیریم.

* مانند تمامی حوادث باید در ابتدا راه هوایی بیمار امن گردد. برخلاف تصور عامه نیازی به باز کردن دهان بیمار نیست. گاز گرفتگی زبان نه تنها مشکلی ایجاد نمی کند، بلکه در صورت اعمال زور برای باز کردن دهان جهت رهایی زبان ممکن است به دندان ها آسیب وارد شود. عده ای از انگشت خود برای باز کردن دهان استفاده می کنند که می تواند به آسیب های شدید تا حتی قطع انگشت منجر گردد. برای برقراری امنیت راه هوایی بیمار کافی است وی را به یک سمت برگردانیم تا ترشحات دهانی به راحتی خارج شده و وارد راه های هوایی نشود.

* به دلیل کاهش هوشیاری و خواب آلودگی بیماران، نباید مواد غذایی یا مایعات به آن ها داد. مواد غذایی می تواند به دلیل خواب آلودگی و کاهش هوشیاری بیمار، وارد مجاری هوایی گردد.

* بیماران تشنجی به دلیل سقوط به دنبال تشنج، مستعد آسیب به سر، ستون فقرات و در رفتگی در کتف می باشند. بنابراین در بیماری که خواب آلود است و ما از میزان آسیب ستون فقراتش اطلاع نداریم، انتقال با احتمال آسیب مهره ای انجام شود. نیازی به کنترل حرکات پرشی بیمار نیست. کنترل این پرش ها دشوار بوده و می تواند آسیب رسان باشد. تنها مراقب باشید که اگر بیمار در محلی واقع شده است که احتمال افتادن دارد از سقوطش ممانعت گردد. آرام بیمار را روی زمین و یک پهلو بخوابانید و اجازه بدهید حرکاتش را انجام بدهد.

* داروهای مصرفی و داروهای در دسترس بیمار، در صورت شک به استفاده ی خودسرانه، و مدارک بیمار (سی تی اسکن مغز یا نوار مغزی) را به اطلاع پرسنل 115 رسانده و با خود به بیمارستان ببریم.

نکاتی که بیماران باید رعایت کنند

* این بیماران باید بر اساس نظر پزشک، اقدام به مصرف دارو نمایند. کاهش یا افزایش داروی مصرفی بر اساس نظر پزشک می باشد.

* قطع ناگهانی دارو می تواند منجر به بروز حمله ی پایدار تشنج شود که گاهی به سختی قابل کنترل بوده و حتی منجر به مرگ بیمار می شود.

* بیماران مبتلا به صرع باید به مدت 2 تا 5 سال از قرارگیری در شرایطی که در صورت بروز تشنج می تواند آسیب رسان باشد، اجتناب کنند؛ از جمله این موارد می توان به رانندگی، شنا کردن، کار یا تردد در ارتفاعات، اشاره کرد.

* این افراد نباید به تنهایی در جایی رها شوند. بروز تشنج می تواند با آسیب به سر همراه بوده و در صورت نداشتن همراه و دیر رسیدن به مرکز درمانی، به عوارض ناگواری منجر شود.

* زنان مبتلا به این اختلال در حین آشپزی باید در حضور فردی دیگر اقدام به آشپزی نمایند که در صورت بروز تشنج، احتمال سوختگی کمتر باشد.

مرکز آموزشی درمانی شهید محمدی بندرعباس